

KENNISMEMO

Aan
RvB, Fred Paling, Titus Livius, Peter Ploegsma, Ron Bos, Jaco Coster

Datum
29 mei 2007
Van
KENNISCENTRUM,

Peter Rijnsburger
T (020) 687 1956
Peter.Rijnsburger@uwv.nl

Cc
Jan Stalman

Ed Berendsen
T (020) 687 1625
Ed.Berendsen@uwv.nl

Onderwerp

KM 07/08 ZW ramingen voorjaar 2007

Inleiding

Ten behoeve van de begrotingscyclus 2008 en de fonds- en premienota's wordt periodiek een raming gemaakt van de volumeontwikkeling van de sociale zekerheidswetten. Daarin worden de beleidsuitgangspunten, de macro-economische ontwikkeling van het CPB en de realisaties bij de verschillende wetten verwerkt. De beleidsuitgangspunten worden in overleg tussen SZW en UWV vastgesteld. Dat is eerder dit jaar gebeurd. Ten opzichte van de raming die in het kader van dit overleg gemaakt is verschilt deze raming op een punt. Ten behoeve van de fonds- en premienota voor juni (de juni nota) zijn de realisaties tot en met het eerste kwartaal van 2007 verwerkt. De belangrijkste wijzigingen zijn dat de ramingen voor enkele vangnetgroepen naar boven zijn bijgesteld. In deze kennismemo wordt niet ingegaan op de volumeaantallen die in de meibrief zijn opgenomen. Verder kan nog geen rekening gehouden worden met de afspraken uit het regeerakkoord omdat de invulling van deze afspraken nog onvoldoende concreet is.

De opbouw van het vervolg van dit memo is als volgt. In de hoofdtekst worden de ramingen per vangnetgroep besproken. Voor de opbouw van de prognoses wordt een vaste procedure gehanteerd. Allereerst worden één of meerdere uitgangspunten per vangnetgroep geformuleerd. Hierbij is gebruik gemaakt van CBS- en CPB-cijfers over demografische en conjuncturele ontwikkelingen en informatie met betrekking tot WW- en WAO/WIA-ontwikkelingen die van invloed zijn op de vangnetgroepen. Vervolgens worden deze uitgangspunten vertaald in een prognose per vangnetgroep. Hierbij worden de volgende vangnetgroepen onderscheiden: zieke werklozen, uitzendkrachten, overige flexwerkers, ziekte als gevolg van zwangerschap, zwangerschapsverlof (wazo), herintredende wao'ers, vrijwillig verzekerden en overige groepen, waaronder orgaandonoren. In bijlage A wordt het economische beeld geschetst.

Uitgangspunten bij de ramingen

De uitgangspunten voor de ontwikkeling van de toekenningen en uitkeringsdagen zijn hieronder weergegeven.

- De invoering van de doorbetaling WW gedurende de eerste 13 weken van de ziekteperiode (dwbz) per 1 mei 2007 leidt tot een afname van het aantal toekenningen en uitkeringsdagen bij de groep zieke WW'ers. Dit effect is verwerkt in de volumeraming voor deze vangnetgroep. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het aantal meldingen niet door dwbz wordt beïnvloed. In paragraaf 2 van dit memo is zowel de raming voor zieke WW'ers inclusief als exclusief het dwbz-effect opgenomen.
- Voor de zieke werklozen is indirect rekening gehouden met voorgenomen wetswijzigingen in de WW en WAO/WIA. Deze wijzigingen zijn opgenomen in de notitie WW Begrotingsramingen voorjaar 2007 (maart 2007) en AO Begrotingsramingen ramingen voorjaar 2007 (februari 2007) van het Kenniscentrum. Voor de WW betreft dit de aangepaste referte-eis, beperking van de verwijtbaarheidstoets en beperking van de WW-duur. Daarnaast zijn de effecten van VLZ, aSB en WIA meegenomen in de WW prognose.
- Demografische ontwikkelingen zijn meegenomen bij de wazo en ziekte tengevolge van zwangerschap. Verder is rekening gehouden met de werkgelegenheidsontwikkeling en de ontwikkeling van de arbeidsparticipatie van vrouwen. Bij de groep ziekte tengevolge van zwangerschap is rekening gehouden met een stijging van de gemiddelde ziekteduur in 2007.
- Bij de zieke werklozen, uitzendkrachten en overige flexwerkers zijn conjuncturele ontwikkelingen van belang. De conjuncturele opleving leidt tot minder toekenningen en uitkeringsdagen van zieke werklozen. Voor de uitzendkrachten wordt in 2007 een verdere stijging verwacht en in 2008 een stabilisatie. Voor de overige flexwerkers is voor 2007 en 2008 een lichte toename verondersteld.
- Bij herintredende wao'ers zal er, mede als gevolg van de aSB-operatie, in 2007 sprake zijn van een stijging voor zowel de toekenningen als de uitkeringsdagen. Daarnaast is er sprake van een trendmatige stijging als gevolg van een groeiende populatie herintredende ao'ers. Ook ex ao'ers die bij hun eigen werkgever het werk hebben hervat komen bij ziekte in aanmerking voor een vangnetuitkering.
- Voor de kleinere vangnetgroepen is uitgegaan van een stabilisatie ten opzichte van 2005. Het betreft de vrijwillig verzekerden, orgaandonoren en niet in te delen personen.
- Voor alle vangnetgroepen (met uitzondering van de groep ziekte tengevolge van zwangerschap) is uitgegaan van een gelijkblijvende toekenningsfrequentie en gemiddelde verzuimduur in 2007 en 2008.
- Voor de middellange termijn is de ontwikkeling van de toekenningen uitkeringsdagen aangegeven uitgaande van een stabilisatie vanaf 2009, met uitzondering van de groep zieke werklozen. Voor deze groep is gebruik gemaakt van de ramingen uit de notitie WW Begrotingsramingen voorjaar 2007 van het Kenniscentrum.

Realisaties 2006 en eerste kwartaal 2007

De realisaties van 2006 laten voor sommige vangnetgroepen, zoals ziekte in verband met zwangerschap en zwangere vrouwen, een grote stijging zien van de toekenningen ten opzichte van 2005. Deze toename is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan het wegwerken van administratieve achterstanden met betrekking tot toekenningen uit 2005. De omvang van dit effect verschilt per vangnetgroep, maar in verband met het ontbreken van informatie over de precieze omvang van de overheveling naar 2006 is voor de ramingen van 2007 en 2008 uitgegaan van een gemiddeld aantal toekenningen in 2005 en 2006, met uitzondering van de groepen uitzendkrachten, overige flexwerkers en herintredende ao'ers.

Hierbij is verondersteld dat de eenmalige inhaalactie niet van invloed is op de trendmatige ontwikkeling.

In tegenstelling tot de vorige raming (februari 2007) is voor de raming van de toekenningen in dit memo gebruik gemaakt van tellingen die uitsluitend betrekking hebben op toegekende betalingen in plaats van toegekende meldingen. Door uit te gaan van toekenningen wordt weer aansluiting gevonden bij de toekenningen in 2005 die volgens dezelfde definitie zijn geteld.

Voor de uitzendkrachten zijn de uitkeringsdagen 2006 ten opzichte van de vorige notitie (februari 2007) gecorrigeerd, dit omdat de overige flexwerkers uit sector 52 nog waren meegeteld bij de uitzendkrachten. Het betreft hier ongeveer 200.000 dagen. Deze dagen zijn nu toegevoegd aan de groep overige flexwerkers.

Bij de uitkeringsdagen is er ook sprake geweest van een overheveling van 2005 naar 2006 als gevolg van het wegwerken van administratieve achterstanden. Voor de uitkeringsdagen is op globaal dezelfde wijze als bij de toekenningen een raming vervaardigd voor 2007 en 2008. Met andere woorden, als basis is het gemiddelde aantal uitkeringsdagen in 2005 en 2006 gebruikt. Op basis van de realisaties in het eerste kwartaal van 2007 is voor sommige vangnetgroepen echter een afwijkende aanpak gevolgd. Dit geldt voor de groepen ziekte tengevolge zwangerschap, uitzendkrachten en overige flexwerkers. Bij de raming van de uitkeringsdagen wordt uitgegaan van een vergelijkbare ontwikkeling als bij de toekenningen.

1 Ramingen

De ramingen zijn hieronder zowel op totaalniveau als per vangnetgroep weergegeven. De toekenningen, uitkeringsdagen en uitkeringsjaren op totaalniveau staan in tabel 1 voor de periode 2007-2012. De ramingen voor 2007 en 2008 per vangnetgroep staan in tabellen 2 en 3. Tabel 4 bevat de uitkeringsjaren per vangnetgroep. De uitkeringsjaren zijn berekend door de uitkeringsdagen te delen door 260.

1. Prognose toekenningen en uitkeringsdagen ZW op totaalniveau

Bij de prognose van het aantal toekenningen en uitkeringsdagen is uitgegaan van de realisaties in 2006 en in het eerste kwartaal van 2007.

Als gevolg van de recente realisatiecijfers voor 2007 zijn de ramingen voor enkele vangnetgroepen naar boven bijgesteld. Dit geldt in het bijzonder voor de groepen ziekte in verband met zwangerschap, uitzendkrachten en overige flexwerkers.

Voor de periode 2009-2012 is uitgegaan van een stabilisatie van de toekenningen en dagen op het niveau van 2008. De enige uitzondering hierop vormt de vangnetgroep werklozen. Voor deze groep zijn afzonderlijke ramingen opgenomen in paragraaf 2.

Tabel 1. Toekenningen, uitkeringsdagen en uitkeringsjaren ZW, 2005-2012, inclusief dwbz, aantallen x 1000

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Toekenningen	473,2	537,2	493,6	485,0	483,3	482,5	482,1	482,0
Uitkeringsdagen	29.419	36.444	32.500	31.254	30.151	29.974	29.888	29.862
Uitkeringsjaren	113,1	139,3	125,0	120,2	116,0	115,3	115,0	114,9
Mutaties (%)								
Toekenningen			-8,1	-1,8	-0,2	-0,2	-0,1	0,0
Uitkeringsdagen			-10,8	-3,8	-3,5	-0,6	-0,3	-0,1
Uitkeringsjaren			-10,8	-3,8	-3,8	-0,6	-0,3	-0,1

2. Prognose toegekende meldingen en uitkeringsdagen ZW per vangnetgroep

De toekenningen per vangnetgroep voor de periode 2006-2008 staan in tabel 2, de uitkeringsdagen in tabel 3. Het effect van dwbz is in de ramingen verwerkt. In tabel 4 zijn de uitkeringsjaren opgenomen.

Tabel 2 Toekenningen per vangnetgroep, 2005-2008 (x 1000)

	Aantal toegekende meldingen (x 1000)				Percentages		
	2005	2006	2007 raming	2008 raming	2007 tov gemiddelde 2005/2006 raming	2007 tov 2006 raming	2008 tov 2007 raming
Zwangere vrouwen ^{a)}	60,6	78,2	70,1	70,8	1,0		1,0
Uitzendkrachten	162,2	174,9	192,4	192,4		10,0	0,0
Overige flexwerkers	24,0	27,4	27,7	28,0		1,0	1,0
Zieke werklozen	72,8	67,7	27,5	15,4	-60,9		-44,0
Herintredende wao'ers	29,9	32,3	37,2	40,9		15,0	10,0
Vrijwillige verzekerden	4,5	5,2	4,8	4,8	0,0		0,0
Overige	2,9	4,5	3,7	3,7	0,0		0,0
Totaal excl. Wazo	356,9	390,3	363,4	356,0		-6,9	-2,0
Wazo	116,3	146,9	130,3	129,0	-1,0		-1,0
Totaal incl. Wazo	473,2	537,2	493,6	485,0		-8,1	-1,8

a) Ziekte als gevolg van zwangerschap

Tabel 3 Uitkeringsdagen per vangnetgroep, 2004-2007 (x 1000)

	Aantal uitkeringsdagen (x 1000)				Percentages		
	2005	2006	2007 raming	2008 raming	2007 tov gemiddelde 2005/2006 raming	2007 tov 2006 raming	2008 tov 2007 raming
Zwangere vrouwen	2.887,8	3.776,5	3.827,6	3.865,8		1,4	1,0
Uitzendkrachten	2.867,6	3.948,9	4.348,4	4.348,4		10,0	0,0
Overige flexwerkers	4.351,9	6.136,3	6.197,7	6.259,6		1,0	1,0
Zieke werklozen	7.193,1	9.627,1	5.533,8	4.150,4	-34,2	-42,6	-25,0
Herintredende wao'ers	1.431,6	1.649,8	1.762,6	1.933,5	14,4		9,7
Vrijwillige verzek.	296,7	334,9	315,8	315,8	0,0		0,0
Overige	362,8	165,6	264,2	264,2	0,0		0,0
Totaal excl. Wazo	19.391,6	25.639,0	22.250,0	21.137,8		-13,2	-5,0
Wazo	10.027,2	10.805,3	10.249,6	10.116,3	-1,6		-1,3
Totaal incl. Wazo	29.418,8	36.444,2	32.499,6	31.254,1		-10,8	-3,8

Tabel 4 Uitkeringsjaren per vangnetgroep, 2004-2007 (x 1000)

	Aantal uitkeringsdagen (x 1000)				Percentages		
	2005	2006	2007 raming	2008 raming	2007 tov gemiddelde 2005/2006 raming	2007 tov 2006 raming	2008 tov 2007 raming
Zwangere vrouwen	11.107	14.525	14.721	14.869		1,4	1,0
Uitzendkrachten	11.029	15.188	16.725	16.725		10,0	0,0
Overige flexwerkers	16.738	23.601	23.837	24.076		1,0	1,0
Zieke werklozen	27.666	37.027	21.284	15.963	-34,2	-42,6	-25,0
Herintredende wao'ers	5.506	6.345	6.779	7.437	14,4		9,7
Vrijwillige verzek.	1.141	1.288	1.215	1.215	0,0		0,0
Overige	1.395	637	1.016	1.016	0,0		0,0
Totaal excl. Wazo	74.583	98.611	85.577	81.299		-13,2	-5,0
Wazo	38.566	41.559	39.421	38.909	-1,6		-1,3
Totaal incl. Wazo	113.149	140.170	124.998	120.208		-10,8	-3,8

Hierna volgt per vangnetgroep een toelichting op de prognoses.

Uitzendkrachten en overige flexwerkers

De conjunctuur is bepalend voor de trendmatige ontwikkeling van de toekenningen. Voor 2007 gaan wij uit van een toename van 10% en voor 2008 van een stabilisatie ten opzichte van 2007. Voor de raming van 2007 is onder meer gebruik gemaakt van de realisaties in het eerste kwartaal van dat jaar.

Voor de overige flexwerkers wordt per saldo uitgegaan van een lichte toename van de werkgelegenheid ten opzichte van het aantal toekenningen in 2006, rekening houdend met het economische herstel in 2007 en 2008. De verwachting is dat de toekenningsfrequentie in 2007 en 2008 constant blijft ten opzichte van 2006.

Voor de uitkeringsdagen waren in de februariraming de mutatiepercentages van zowel de uitzendkrachten als de overige flexwerkers gerelateerd aan het gemiddelde aantal uitkeringsdagen in 2005 en 2006. Dit gebeurde in verband met de overheveling van dagen van 2005 naar 2006. Afgaande op de realisaties van het eerste kwartaal 2007 is overgegaan op een mutatie die aansluit op die van de toekenningen ten opzichte van 2006. Dit heeft tot gevolg dat de uitkeringsdagen ten opzichte van de februariraming naar boven zijn bijgesteld. Hierbij is verondersteld dat bij een vrijwel gelijkblijvende gemiddelde uitkeringsduur de ontwikkeling van de toekenningen en dagen weinig van elkaar zal verschillen.

Wazo en ziekte als gevolg van zwangerschap

Ten aanzien van de wazo en ziekte als gevolg van zwangerschap is verondersteld dat zowel bij de toekenningen als de uitkeringsdagen een verschuiving heeft plaatsgevonden tussen 2005 en 2006. Het aantal geboorten vertoont sinds enkele jaren een daling die ook de komende jaren naar verwachting doorzet. Het aantal geboorten is in 2004 en 2005 met ruim 3% gedaald. In 2006 zet de dalende trend zich in iets mindere mate voort (minder dan 2%). Deze daling zal naar verwachting in 2007 en 2008 op een vergelijkbaar percentage uitkomen. Gelet op de realisaties in het eerste kwartaal treedt naar verwachting in 2007 een lichte daling op. Uitgaande van een bescheiden werkgelegenheidsgroei in 2008 resulteert per saldo een afname van ongeveer 1%. Hierbij is verondersteld dat de arbeidsparticipatie van vrouwen jonger dan 40 jaar stabiel blijft.

Bij ziekte als gevolg van zwangerschap is het aantal toekenningen de afgelopen jaren licht gestegen. Voor 2007 en 2008 wordt een voortzetting van deze trendmatige stijging verwacht, waarbij overigens wel is gecorrigeerd voor het overhevelingseffect in 2006. Dit betekent dat de toekenningen in 2007 lager liggen dan in 2006. Deze daling wordt bevestigd door de realisaties van het eerste kwartaal 2007. Op grond van de gerealiseerde uitkeringsdagen in het eerste kwartaal van 2007 lijkt er sprake te zijn van een verdergaande toename van de gemiddelde ziekteduur: het aantal uitkeringsdagen per toekenning laat een stijging zien ten opzichte van de voorgaande kwartalen. Voorzichtigheidshalve wordt uitgegaan van een lichte stijging met 1% in 2007 en 2008.

Zieke werklozen

De ontwikkeling van de vangnetgroep zieke werklozen is gerelateerd aan de ontwikkeling van het gemiddelde lopende bestand ww. Uitgaande van de meest recente CPB-ramingen van de economische groei, werkloze beroepsbevolking, loonontwikkeling en arbeidsproductiviteit heeft UWV een prognose vervaardigd van zowel de instroom, uitstroom als het lopende bestand WW. Op basis van de UWV-prognoses voor de WW is de raming voor

de zieke werklozen verkregen. Hierbij is verondersteld dat de daling bij zieke werklozen minder groot is, omdat de gezondere werklozen sneller uitstromen dan de minder gezonde. Het aantal toekenningen zal in 2007 dalen met ruim 12% en in 2008 met 10%. Voorlopig wordt verondersteld dat de uitkeringsdagen in gelijke mate dalen als de toekenningen, zowel in 2007 als 2008. Naast de conjuncturele daling is er ook sprake van de invoering van dwbz per 1 mei 2007. Dit leidt tot een extra afname.

Op basis van uitstroomgegevens over 2005 voor de vangnetgroep zieke werklozen blijkt dat in de eerste 13 weken van de ziekteperiode ongeveer 73% is uitgestroomd. Als met ingang van 1 mei 2007 de regeling loondoorbetaling bij ziekte ingaat, betekent dit dat de eerste 13 weken geen toekenningen zw meer plaatsvinden. Voor 2007 komt dit neer op ongeveer een halvering van het aantal toekenningen. Voor 2008 en verder bedraagt het effect 73%.

Voor de uitkeringsdagen geldt dat ongeveer 50% in de eerste 13 weken ligt. In 2007 zal geen volledige doorwerking optreden omdat de regeling pas per 1 mei ingaat. Globaal komt het effect dan neer op 25% minder uitkeringsdagen. In 2008 daalt het aantal uitkeringsdagen met ruim 37%. Voor de jaren 2009-2012 is uitgegaan van een halvering van het aantal uitkeringsdagen. Tabel 5 bevat de ontwikkeling van de toekenningen, uitkeringsdagen en uitkeringsjaren exclusief het dwbz-effect.

Tabel 5 Toekenningen en uitkeringsdagen zieke WW'ers, inclusief en exclusief effect van dwbz, 2005-2012 (x 1000)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Inclusief dwbz								
Toekenningen	72,8	67,7	27,5	15,4	13,7	12,9	12,6	12,4
Mutatie (%)				-44,0	-10,7	-5,8	-3,0	-0,9
Uitkeringsdagen	7.193,1	9.627,1	5.533,8	4.150,4	3.046,9	2.870,2	2.784,1	2.759,0
Mutatie (%)				-25,0	-26,6	-5,8	-3,0	-0,9
Exclusief dwbz								
Toekenningen	72,8	67,7	61,6	55,5	50,9	48,0	46,5	46,1
Mutatie (%)			-12,3	-10,0	-8,2	-5,8	-3,0	-0,9
Uitkeringsdagen	7.193,1	9.627,1	7.375,6	6.638,1	6.093,8	5.740,3	5.568,1	5.518,0
Mutatie (%)			-12,3	-10,0	-8,2	-5,8	-3,0	-0,9

Herintredende wao'ers

Voor deze groep is verondersteld dat, voornamelijk als gevolg van een grotere populatie herintredende ao'ers die bij ziekte gebruik kan maken van het vangnet, een verdere toename optreedt van ongeveer 15% in 2007 en 10% in 2008. In 2007 is ook rekening gehouden met een stijging van de toekenningen en uitkeringsdagen in verband met aSB.

Overige vangnetgroepen

De resterende vangnetgroepen zijn relatief klein. Voor deze groepen is verondersteld dat er in 2007 en 2008 ten opzichte van het gemiddelde aantal toekenningen en uitkeringsdagen in 2006 geen wijziging optreedt in het aantal toekenningen en uitkeringsdagen.

Bijlage A: Economische beeld

De prognoses van de volumina zijn mede gebaseerd op de economische ontwikkeling. De economische ontwikkeling beïnvloedt de verzekerde populatie en de ontwikkeling van de werkloosheid. De belangrijkste economische grootheden die de grondslag vormen voor de verschillende basisprojecties zijn opgenomen in tabel A.1.

Tabel A.1 Uitgangspunten economische ontwikkeling voor de periode 2004 – 2012 (jaarlijkse groei in procenten)

Grootheden	2005	2006		2007		2008		2009-
		<i>vorige</i>	nieuw	<i>vorige</i>	nieuw	<i>vorige</i>	nieuw	2012
Bruto binnenlands product	1,5	3,0	3,0	3,0	2,75	1,75	2,75	1,75
Uitvoer (excl. energie)	6,8	8,0	8,1	7,25	6,75		8,0	
Inflatie	1,7	1,0	1,1	1,25	1,25	1,5	1,25	1,5
Loonsom, marktsector	1,3	1,25	1,3	2,5	2,5	3,5	4,25	3,5
Investerings, excl. Woningen	3,1	4,25	7,0	5,0	4,5		6,0	
Werkgelegenheid (arbeidsjaren)	-0,3	1,25	1,5	1,25	1,5		1,25	
Werkgelegenheid (personen)	0,0	2,0	2,3	1,75	1,75		1,5	
Werkloze beroepsbevolking (x1000)	483	412	413	360	355	319	315	315

Bron: CPB, CEP 2007, april 2007, Nieuwsbrief december 2006 en Economische verkenning 2008-2011

Conjunctuur in 2006-2008

Volgens de meest recente CBS-cijfers bedroeg de economische groei in Nederland in 2006 2,9%¹. In het vierde kwartaal van 2006 groeide de economie met 2,7% (met een werkdag minder dan in hetzelfde kwartaal van 2005). Het groeipercentage voor heel 2006 is slechts een fractie lager dan de verwachting van het Centraal Planbureau over 2006 (zie tabel A.1).

Voor 2007 en 2008 zijn de economische vooruitzichten gunstig, zij het dat groei van het BBP een fractie lager ligt dan in 2006. Het CPB verwacht dat de economische groei ook in 2007 en 2008 breed wordt gedragen: de consumptie van gezinnen, de bedrijfsinvesteringen en de uitvoer nemen verder toe². In internationaal perspectief gezien doet de Nederlandse economie het in 2007 naar verwachting beter dan de Verenigde Staten. De BBP-groei ligt ook hoger ten opzichte van het eurogebied in 2006-2008, vooral omdat de groei in grote landen als Duitsland, Frankrijk en Italië achterblijft. Kleinere eurolanden, zoals Finland, Ierland en Slovenië groeien juist naar verwachting aanzienlijk harder dan Nederland.

Omslag ontwikkeling werkgelegenheid en werkloosheid zet door in 2007 en 2008

De werkgelegenheid is na vier jaren stilstand of achteruitgang in 2006 met 1,5% toegenomen, ofwel 95.000 arbeidsjaren. Het merendeel van de stijging is toe te schrijven aan de marktsector als gevolg van een versnelde productiegroei en de gunstige winstgevendheid. Ook in de zorgsector nam de werkgelegenheid toe, met 18.000

¹ CBS, Persbericht, 13 februari 2007

² CPB, CEP 2007, hoofdstuk 1, maart 2007

arbeidsjaren. Daar stond een bijna even grote daling bij de overheid tegenover³. Het CPB verwacht dat de ingezette omslag op de arbeidsmarkt zich dit jaar en volgend jaar doorzet met gemiddeld 1,5% per jaar. Uitgedrukt in werkzame personen groeit de zorgsector met ongeveer 30.000 personen per jaar. Door de oplopende spanning op de arbeidsmarkt (het verschil tussen evenwichtswerkloosheid en feitelijk werkloosheidspercentage) bieden meer mensen zich aan. Niettemin stijgt het aantal werkzame personen harder dan het arbeidsaanbod, zodat in 2007 en 2008 de werkloosheid verder daalt. In 2008 bedraagt het geraamde werkloosheidspercentage 4%.

Onzekerheden

Naast de gebruikelijke internationale onzekerheden over wereldhandel, olieprijs en dollarkoers bevatten de CPB-ramingen ook nationale onzekerheden. In de ramingen is het nieuwe coalitieakkoord nog niet verwerkt. Dit gebeurt pas als concrete plannen zijn uitgewerkt in de Miljoenennota 2008. Ook de loonontwikkeling vormt een onzekere factor. De spanning op de arbeidsmarkt is iets groter dan ten tijde van de vorige opgaande conjunctuurcyclus, en er is sprake van een recordaantal vacatures. Dit zou, ondanks een lagere inflatie, tot een hoger dan geraamde loonstijging kunnen leiden, wat op middellange termijn nadelig is voor de economische groei en werkgelegenheid.

Conclusie

De economische vooruitzichten voor Nederland blijven naar verwachting tot eind 2008 gunstig, ondanks de genoemde onzekerheden.

³ CPB, CEP 2007